

Mevrouw de voorzitter,

Ik dank u voor deze gelegenheid om tijdens de eerste ronde een aantal zaken betreffende de begrotingsbehandeling voor het dienstjaar 2016 te mogen belichten. Voor ik van wal steek, voorzitter, zal ik eerst een algemeen beeld geven van een aantal ministeries, waarna ik per ministerie enkele zaken onder uw aandacht wil brengen. Ik zal daarbij concrete vragen stellen en eventueel voorstellen aandragen.

Voorzitter,

Deze regering heeft zich gecommitteerd aan het verzorgen van goed kwalitatief onderwijs aan het volk: alleen als we kijken naar het feit dat er de laatste jaren geïnvesteerd is in vernieuwingen op vrijwel elk niveau, het onderwijs aangaande. Om maar een paar op te noemen: de basisschool met de nieuwe taal- en rekenmethode, verschillende vakinhoudelijke vernieuwingen op het voortgezet onderwijs, ik denk dan bvb aan de omschakeling van het LBGO naar het LBO, de verschillende vernieuwde curricula op de pedagogische instituten en de imeo-scholen. Het feit alleen dat daarin geïnvesteerd wordt, geeft aan dat deze regering zich bewust is van goed kwalitatief onderwijs, dat toegankelijk is voor een ieder, teneinde het eigen volk te ontwikkelen. En heb je een ontwikkeld volk, dan betekent dat alleen maar vooruitgang voor het land. Immers, gebrek aan onderwijs heeft invloed op tal van zaken in een land. En we mogen blij zijn dat onderwijs de laatste jaren toegankelijker is geworden voor een ieder: er zijn heel wat scholen gebouwd, wat de decentralisatiegedachte die wij zo propageren, nog verder versterkt. Maar niet alleen het fysieke, maar ook het immateriële is van belang, voorzitter, want niet alleen het onderwijs, maar ook de zorg is essentieel voor het algemeen welzijn van een natie. Die vind je in gezonde gezinnen, die een basis leggen voor een gezonde ontwikkeling voor m.n. het kind in het heel ontwikkelingsproces, en het individu in zijn geheel. Het is daarom van belang deze actoren te koesteren en te stimuleren, want uiteindelijk is het de natie Suriname die het ten goede komt. We moeten daarom ook de kwetsbaren onder ons, die kansen bieden die de gang naar ontwikkeling en zelfstandigheid willen maken. Voorzitter, het is duidelijk dat mijn betoog zich voornamelijk zal richten op de ministeries Onderwijs en Sociale Zaken, met eventuele aandachtspunten van andere ministeries.

Om meteen met de deur in huis te vallen, voorzitter:

- het landelijke schoolvervoer! Voorzitter, we weten dat de overheid heel veel uitgeeft aan subsidie aan het schoolvervoer van zowel leerkrachten als leerlingen die per bus of boot vervoerd worden. Als ik kijk naar code 53133, dan zie ik dat er per jaar ongeveer 300.000 aan ontvangsten binnenkomt, terwijl de uitgaven voor deze post ongeveer 40 miljoen bedraagt. Die 300.000 is slechts een luttel bedrag als je kijkt naar wat het de staat jaarlijks kost. Voorzitter, de vraag is hoe we het schoolvervoer verder willen subsidiëren als een buskaart slechts SRD2,50 per maand bedraagt. Dat komt jaarlijks neer op SRD30 per jaar per leerling die vervoerd wordt, dat is 7 liter brandstof, dat is ongeveer 70 km rijden. Voorzitter, ik haal dit punt aan, omdat er op dit moment leerlingen thuis zitten omdat ze niet vervoerd werden, vanwege de late uitbetaling aan bus- en boothouders. Ik noem het ook, omdat het vooral de leerlingen van het verre binnenland en de verre districten zijn, die aangewezen zijn op dit vervoer. Bij het uitvallen hiervan, lopen ze een achterstand op die niet meer in te halen is. Ik weet wat dit betekent, omdat ook ik afhankelijk was van schoolvervoer. Voorzitter, het is zelfs zo erg geweest dat

leerlingen van Boskamp de afgelopen drie weken niet werden vervoerd! Dat betekent drie weken achterstand, hoe lopen ze die in? Voorzitter, ik stel daarom voor dat er serieus gekeken moet worden naar 1. een redelijk betaalbare verhoging van de buskaarten, want het bedrag van SRD2,50 is al lang achterhaald. Ik denk zelfs aan een vastgesteld bedrag van SRD10, dat bij lange na nog steeds niet genoeg is voor het dekken van de uitgaven van 40 miljoen, en dat optimaal schoolvervoer nog steeds niet gegarandeerd is, maar het is in elk geval beter dan die 300 ton die we ontvangen. En 2, voorzitter, moeten we niet kijken naar de manier waarop de kostprijs van de routes wordt berekend, moeten we niet kijken, voorzitter, of de bussen inderdaad wel efficiënt worden ingezet, want uiteindelijk is het zaak om na te gaan of het mogelijk is om die 40 miljoen te minimaliseren, waar het kan.

- Dan stichting Centrum voor Nascholing Suriname, meer bekend als CENASU onder code 0729, waar is ingekort met precies de helft, voorzitter. Was het eerder 500.000, nu is dat 250.000. Voorzitter, het onderwijs is niet iets statisch, maar dynamisch. Daarom is het van essentieel belang dat we investeren in ook het bijscholen van de onderwijsgeevenden. Hoe willen we innovatief zijn anno 2015 als we de tools niet aanreiken aan de leerkrachten? Ik ben blij dat de universiteit van Suriname dit belang inziet door hun docenten te professionaliseren, maar dat zal niet alleen moeten gelden voor het hoger onderwijs. We moeten bij de basis beginnen, dus ik stel voor, voorzitter, deze post te verruimen met nog eens 250.000, zodat de gang die is ingezet voor het bijscholen van de onderwijsgeevenden afgerond kan worden, want met de vele vernieuwingen, ook in het basisonderwijs, weet ik zeker dat ook de onderwijzers continu bijgeschoold willen worden. Voorzitter, ik pleit voor deze verruiming met de opmerking dat het wel meetbaar moet zijn wat de output is van deze investering. We willen meten en weten of deze investering zichzelf heeft verdiend. Want ook inspecteurs moeten bijgeschoold worden, zij moeten immers ook de kwaliteit van het onderwijs helpen bewaken.
- Over innovatie gesproken, voorzitter. Nergens in de begroting heb ik gezien dat er financiële middelen worden vrijgemaakt voor onderwijsinnovatie, wetenschap en technologie. Terwijl we anno 2015 in een steeds meer globaliserende wereld leven, zie ik Suriname niet investeren in de fysieke gesteldheid van dit beleidsgebied. Was het vorig jaar nog opgebracht op de begroting voor 2 miljoen, voor dit begrotingsjaar zie ik hem nergens. Wil dat zeggen dat we al zover zijn met onze technologie dat we er niets meer in hoeven te stoppen? Over de hele wereld neemt onderwijsinnovatie en technologie nog meer de overhand, waarom zouden wij dat ook niet doen? We willen gaan naar een leerlingvolgsysteem, waar elke leerling vanaf de basisschool gevolgd kan worden door zowel de leerkracht als de ouder, maar er zijn nog steeds scholen die niet eens over een telefoonlijn beschikken, laat staan internet. We moeten gaan naar een meer ICT-omgeving, waar ook de universiteit naar snakt. Op die manier kan er op locatie les worden gegeven, en vindt er kwaliteitsverbetering plaats. Er is wel bij code 0726 een bedrag van 96 miljoen begroot voor vernieuwing Onderwijsstelsel en verbetering van het onderwijs, maar in de toelichting mis ik de investering in een ICT-intranet waar E-learning gestimuleerd wordt.
- Voorzitter, dan hebben we het project Naschoolse Opvang, onder code 0729. In de begroting van 2016 heb ik gemerkt dat er 10 miljoen is begroot, waarna in de nota van wijziging wordt aangegeven dat er nu 56 miljoen is opgebracht. De vraag is waar zal dit bedrag aan besteed worden, sinds de minister heeft aangekondigd dat het project ongeveer 4-5 maanden wordt geëvalueerd. IK wil niet in herhaling treden over het wel of niet slagen van het project, voorzitter, wat ik wel weet is dat een heleboel personen buiten de doelgroep er voordelen aan

hebben gehad. Ik wil dus weten wat het plan is met betrekking tot dit project, want ook de schuld van het afgelopen project moet nog betaald worden. Ik ben absoluut geen tegenstander van dit project, voorzitter, maar ik zou wel willen weten wat het in het begrotingsjaar 2016 zal inhouden.

- En als laatst bij onderwijs: de leermiddelen. Voorzitter, ik ben blij dat de afdeling Leermiddelen, Productie en Distributie nu eindelijk geautomatiseerd zal worden. Hierdoor zal het geheel overzichtelijk zijn. In de begroting zien we voor Programma III Middelenbegroting, dan zien we onder code 53136 opbrengst boekenhuur, dat er ongeveer 276.000 is opgebracht. In de toelichting is aangegeven dat dit alleen de middelbare scholieren betreft. Voorzitter, we hebben bij de opstart van het nieuwe schooljaar gemerkt hoe beperkt de leermiddelen, vooral de boeken, werden verstrekt. Vele van die boeken zien er na jarenlang gebruik erg gehavend uit. Voorzitter, willen dit probleem voor eeuwig en voor altijd uit de wereld helpen, dan is het zaak dat we serieus moeten nadenken over een boekenfonds voor zowel de basis- als voj-scholen, waarbij een bijdrage wordt gevraagd voor de boeken. Er zullen zeker ouders zijn die het niet kunnen betalen, zeker als je 3-4 kinderen op school hebt. Maar er zijn genoeg andere ouders die het WEL kunnen missen, dus laten die betalen.

En dan ga ik naar het ministerie van Sociale Zaken:

- Voorzitter, als ik kijk naar de nota van wijziging dan kan ik mijn hart een beetje ophalen, omdat er prioriteit is gegeven aan een aantal beleidsgebieden. Toch wil ik via u de minister aandacht vragen voor een aantal punten.
- Ten eerste voorzitter, wil ik extra aandacht aan code nummer 2408. Zorgvervoer voor mensen met een beperking. Op 27 november jl. heeft mevr. Anne-Rose Abendanon een heldere presentatie gegeven over de behoefte aan structurelen transportvoorzieningen voor mensen met een lichamelijke beperking. Voorzitter, deze groep voelt zich totaal vergeten, terwijl ze deel zijn van onze samenleving. Deze groep heeft recht op een goed leven en het recht om hun eigen toekomst te bepalen. In elk district is er een zekere behoefte aan adequaat zorgvervoer, ze willen anderen niet tot last zijn. En daarom pleit ik voor voldoende middelen om dit vervoer te garanderen, want ook goed getraind personeel is nodig. Nu zijn er 5 dienstverleners die zorgvervoer verlenen, waaronder ook de NVB, voorzitter, en er is daarvoor 1.1 miljoen begroot. Voorzitter, via u, vraag ik de minister om te kijken naar de efficiëntie hiervan, want zelfs de groep mensen met een beperking geeft zelf aan dat het efficiënter kan. Om maar een voorbeeld te noemen, er gaan twee bussen richting Indira Ghandiweg, die 3 mensen met een beperking moeten ophalen. Hoe efficiënt is dat? Deze mensen stappen in een bus waarin totaal gedemotiveerd en ongetrainde personeel bij hen in de bus zit. Hoe kan dat? Voorzitter, ik denk dat we ook daarin moeten investeren en dat er ook financiën ter beschikking moeten komen voor het opleiden van deze zorgverleners.
- Dan wil ik gaan naar code nummer 2415: de financiële bijdrage aan deze groep. Ik ben blij dat deze in de nota van wijziging is opgetrokken naar 83 miljoen, maar voorzitter, ik verzoek u deze groep niet te vergeten, want ze zijn al een kwetsbare groep, maar ze moeten toch zo lang wachten op hun financiële tegemoetkoming. Voorzitter, soms worden ze opgeroepen, betalen een taxi en na een aantal uren wachten wordt hen meegedeeld dat er pas de volgende dag uitbetaald zal worden. Voorzitter, dat is zo onmenselijk, dat doe je die groep niet aan! Ik wil erbij zeggen dat hun bijdrage slechts 325 srd is, terwijl ze voor hetzelfde zorgvervoer srd 100 per

maand moeten betalen. Dit in vergelijking met de bijdrage voor schoolvervoer van maar SRD2.50. Dan wordt deze kwetsbare groep gevraagd naar 100 van hun 325 srd. Hoe rechtvaardig is dat? Voorzitter, moeten we niet kijken naar nog meer bussen vanuit NVB voor deze groep?

Voorzitter, dat is het voorlopig voor wat betreft mijn bijdrage in de eerste ronde. In de tweede ronde hoop ik verder te mogen ingaan op de begroting van de andere ministeries.